

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2021. gada 11. janvārī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Gunārs Kusiņš un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 250/2020),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Civilprocesa likuma 600. panta sestās daļas vārdus “ne vēlāk kā septiņas dienas” un 602. panta ceturtais daļas vārdus “ne vēlāk kā septiņas dienas” par neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 105. panta pirmajam, otrajam un trešajam teikumam;

1.2. steidzamības kārtībā piemērot pagaidu aizsardzības līdzekli – apturēt Latgales apgabaltiesas (datums) nolēmuma izpildi lietā Nr. [..], ierakstot nekustamā īpašuma (turpmāk – Īpašums) zemesgrāmatas nodaļījumā aizlieguma zīmi – aizliegumu nekustamo īpašumu atsavināt, apgrūtināt ar lietu un saistību tiesībām, ievest Īpašuma ieguvēju nekustamā īpašuma valdījumā.

2. Civilprocesa likuma 600. panta sestā daļa nosaka: ja parādnieks ne vēlāk kā septiņas dienas pirms izsoles sludinājumā norādītā izsoles noslēguma datuma pilnībā samaksājis parādu un sprieduma izpildes izdevumus tiesu izpildītājam, nekustamā īpašuma pārdošana tiek atcelta, bet jau uzsāktā izsole – pārtraukta.

Savukārt saskaņā ar šā likuma 602. panta ceturto daļu piedzinējs, iesniedzot pieteikumu tiesu izpildītājam, var lūgt atlikt izsoli vai izsniegt izpildu dokumentu, pēc kura piedziņa nav izdarīta vai izdarīta nepilnīgi, ja šāds piedzinēja lūgums saņemts ne vēlāk kā septiņas dienas pirms izsoles sludinājumā norādītā izsoles noslēguma datuma.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punkts noteic, ka Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Savukārt šā likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt

ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai.

5.1. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējai piederēja Īpašums. Pieteikuma iesniedzēja saistību neizpildes dēļ zvērināts tiesu izpildītājs vērsis piedziņu uz Īpašumu, paredzot tā pārdošanu izsolē. Pieteikuma iesniedzēja pirms Īpašuma izsoles esot vienojusies ar piedzinēju par parāda atmaksu, kura piedziņai izsole rīkota. Piedzinējs 2020. gada 13. jūlijā iesniedzis zvērinātam tiesu izpildītājam pieteikumu par izsoles atlikšanu, taču tas noticis mazāk nekā septiņas dienas pirms izsoles noslēguma datuma. Tādējādi Īpašuma izsole netika pārtraukta un noslēdzās 2020. gada 16. jūlijā plkst. 13.00.

Pēc izsoles noslēguma datuma zvērināts tiesu izpildītājs iesniedza Rēzeknes tiesā pieteikumu par Īpašuma pārdošanu izsolē, ar kuru lūgts apstiprināt izsoles aktu un lemt par Īpašuma nostiprināšanu uz tā ieguvējas vārda. Savukārt Pieteikuma iesniedzēja iesniedza sūdzību par tiesu izpildītāja rīcību. Rēzeknes tiesa (datums) nolēma apmierināt tiesu izpildītāja pieteikumu, bet Pieteikuma iesniedzējas sūdzību – noraidīt. Tiesa citstarp atzina, ka novēlota procesuālo tiesību izmantošana, pārkāpjot likumā noteikto termiņu, nerada pamatu atzīt izsoli par spēkā neesošu. Par šo lēmumu Pieteikuma iesniedzēja iesniedza blakus sūdzību. Ar Latgales apgabaltiesas (datums) lēmumu blakus sūdzība tika noraidīta.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja pirms vēršanās pie zvērināta tiesu izpildītāja ar lūgumu pārtraukt izsoli nebija pilnībā samaksājusi parādu un sprieduma izpildes izdevumus. Tātad Civilprocesa likuma 600. panta sestā daļa Pieteikuma iesniedzējai nav piemērota un pieteikumā nav pamatots, ka šī norma aizskartu Pieteikuma iesniedzējas pamattiesības. Tādējādi šajā daļā pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas prasībām.

Savukārt Civilprocesa likuma 602. panta ceturtnā daļa Pieteikuma iesniedzējai ir piemērota. Pieteikuma iesniedzēja pieteikumā ir norādījusi, ka ir aizskartas tai Satversmes 105. pantā noteiktās tiesības uz īpašumu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu par Civilprocesa likuma 602. panta ceturtais daļas vārdu “ne vēlāk kā septiņas dienas” (turpmāk – apstrīdētā norma) atbilstību Satversmes 105. panta pirmajam, otrajam un trešajam teikumam, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja tā ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Pieteikuma iesniedzēja iesniedza sūdzību par zvērināta tiesu izpildītāja rīcību, rīkojot Īpašuma izsoli. Ar Rēzeknes tiesas (datums) lēmumu sūdzība tika noraidīta. Savukārt Latgales apgabaltiesa (datums) pieņēma lēmumu, ar kuru tika noraidīta Pieteikuma iesniedzējas blakus sūdzība par Rēzeknes tiesas (datums) lēmumu. Šis Latgales apgabaltiesas lēmums nav pārsūdzams. Tādējādi Pieteikuma iesniedzēja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturto daļu persona ar pieteikumu Satversmes tiesā var vērsties sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās brīža.

Latgales apgabaltiesas (datums) lēmums stājās spēkā tā pieņemšanas brīdī. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2020. gada 11. decembrī. Tādējādi Pieteikuma iesniedzēja ir ievērojusi Satversmes tiesas likumā noteikto konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās un ceturtais daļas prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā ir jānorāda tā juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka

tiesību normai. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu kolēģija var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā ietvertais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

7.1. Lai pārbaudītu, vai apstrīdētajās normās noteiktais pamattiesību ierobežojums atbilst Satversmes 105. panta pirmajiem trim teikumiem, Satversmes tiesa izvērtē, vai šis ierobežojums ir noteikts ar likumu, vai tam ir leģitīms mērķis un vai tas atbilst samērīguma principam, proti, 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) vai nepastāv personu pamattiesības mazāk ierobežojoši (saudzējošāki) līdzekļi; 3) vai labums, ko iegūs sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 15. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-25-01 11. un 11.3. punktu*).

Pieteikuma iesniedzēja ir norādījusi minētos kritērijus, kā arī sniegusi savu viedokli par apstrīdētajām normām. Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētajā normā ietvertajam pamattiesību ierobežojumam ir leģitīms mērķis – aizsargāt citu cilvēku tiesības, kā arī nodrošināt tiesisko noteiktību, taču ierobežojums nav samērīgs. Pieteikuma iesniedzēja izsaka viedokli, ka apstrīdētā norma nav racionāla un ar to nevar sasniegt minēto leģitīmo mērķi. Tāpat pastāvot arī citi, personas tiesības mazāk ierobežojoši līdzekļi, kā sasniegt leģitīmo mērķi, un personas tiesību aizskārums esot lielāks par sabiedrības ieguvumu.

7.2. Satversmes tiesa ir norādījusi, ka demokrātiskā tiesiskā valstī tiesībām ir jāveicina tiesiskā drošība, tostarp jāgarantē paredzama tiesiskā vide. Arī likumdevēja noteiktie termiņi kalpo tiesiskās drošības principa elementa – tiesiskās stabilitātes – nodrošināšanai, ja tie ir atbilstoši ierobežoti laikā. Tiesiskās drošības princips izriet no tiesiskas valsts principa pieprasītās personu autonomijas. Lai personas varētu baudīt autonomiju, tām jābūt spējīgām ar zināmu noteiktību plānot savu darbību un tādējādi arī paredzēt tās sekas. Tātad normatīvie tiesību akti un to piemērotāji ir pakļauti paredzamības un noteiktības prasībām. Savukārt no paredzamības un noteiktības prasībām tiek atvasināta prasība pēc vienlīdzības. Ja netiek ievērota vienlīdzība, tad tiesības kļūst patvaļīgas un līdz ar

to arī neparedzamas un nenoteiktas (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 2. novembra sprieduma lietā Nr. 2020-14-01 12. punktu*).

Pieteikumā lielākoties sniegts Pieteikuma iesniedzējas viedoklis par to, kādam būtu jābūt attiecīgajam tiesiskajam regulējumam, un analizēti dažādi nekustamā īpašuma izsoles norises scenāriji. No pieteikuma izriet, ka Īpašuma izsoles gadījumā no pēdējās dienas, kad bija iespējams pieteikties izsolei, līdz dienai, kad piedzinējs varēja iesniegt pieteikumu par izsoles atlikšanu, bijušas tikai trīs dienas, savukārt citās situācijās tās varot būt septiņas dienas. Tādējādi izsoles dalībnieki varot būt nenoteiktā situācijā atšķirīgu laiku. Tomēr saskaņā ar Civilprocesa likuma 606. panta piekto daļu zvērināts tiesu izpildītājs vienlaikus ar nekustamā īpašuma izsoles sludinājuma nosūtīšanu publicēšanai nosūta paziņojumu par izsoli arī parādniekam un piedzinējam. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka šāds paziņojums Pieteikuma iesniedzējai un piedzinējam nosūtīts 2020. gada 8. jūnijā, savukārt vienošanās par parāda atmaksu noslēgta 2020. gada 9. aprīlī.

Tādējādi pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, kāpēc, ņemot vērā minētos Satversmes tiesas secinājumus par likumdevēja noteiktiem procesuālajiem termiņiem kā tiesiskās drošības elementu, ar apstrīdēto normu noteiktais ierobežojums uzskatāms par nesamērīgu un kāpēc no Satversmes 105. panta likumdevējam izrietētu pienākums noteikt citādu tiesisko regulējumu.

Līdz ar to pieteikuma juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

8. Ņemot vērā to, ka lieta Satversmes tiesā netiek ierosināta, šā lēmuma 1.2. apakšpunktā minētais lūgums ir atstājams bez izskatīšanas.

Pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu un sesto daļu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

1. Atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 250/2020).

2. Atstāt bez izskatīšanas šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādīto lūgumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Sanita Osipova